

ГОЛОВНА МІСІЯ УНІВЕРСИТЕТІВ – ПРОСВІТЛЕННЯ ДУШІ¹

(Відповідь Вілена Горського на запитання Михайла Бриниха
щодо перспектив «перевиробництва» філософів в Україні)

Вілен Горський, доктор філософських наук, професор,
викладач Києво-Могилянської академії:

– Відверто кажучи, мене теж непокоїть ця ситуація. І непокоїть не кількість тих осередків, які готують філософів, хоча, як на мене, їх трохи більше, ніж бажано. Я маю уявлення про якісний склад нинішнього філософського корпусу в Україні, і тому в мене є серйозні побоювання: чи здатні всі ці осередки задовольнити щирий потяг молоді до філософської освіти на рівні вимог кінця ХХ століття, який передбачає долучення до найвищих досягнень світової філософії? Адже цю ідею легко перетворити на профанацію.

Друге питання – для чого це взагалі робиться? Я не беруся влізати у свідомість тих, хто виступає ініціатором відкриття чергового філософського відділення чи факультету в різних вищих навчальних закладах. У нас побутує уявлення про вищу освіту як систему вузькопрофесійної підготовки кадрів. Себто кількість факультетів начебто залежить від суспільного запиту на фахівців певної галузі. З цієї точки зору, справді, оті тисячі майбутніх і теперішніх філософів від-

¹ Уривок з листа Михайла Бриниха «Країна філософів», опублікованого в газеті «Україна молода» за 5 листопада 1998 р.

верто перевищують кількість професійних викладачів філософії чи науковців, які досліджують філософські проблеми в межах реальних потреб. Але я не переконаний, що погляд на вищий навчальний заклад передусім як на «кузню кадрів» є винятково правильним. Зрештою, набути певних знань, які дадуть можливість людині вправно і грамотно виконувати певну функцію, можна й у якихось школах, училищах, на курсах тощо. Втім, успішна професійна діяльність суттєво залежить від загального рівня культури й освіченості. Тож, на моє переконання, головне покликання університетів – не так підготовка «вузького» фахівця, як освіта в старому християнському розумінні – у просвітленні власної душі, звільненні від темного начала, у проникненні отим внутрішнім вогнем, який надихає людину. Адже філософія – це духовна квінтесенція культури. І людина, яка прагне осмислити культуру через осягнення здобутків філософії, безумовно, тільки виграє. І це аж ніяк не суперечить цілком зрозумілому прагненню добре влаштуватися в житті. Я не думаю, що всі випускники-філософи стануть фаховими філософами, але я також не думаю, що хтось із них вважатиме своє перебування на філософському факультеті змарнованим часом.